

## Een weekje wallen

geplaatst in Centraal Weekblad 1995

Het is al meer dan twintig jaar dat de kerkelijke stichting de Regenboog in Amsterdam  
5 weekenden en weken organiseert om kennis te maken met de zelfkant van een grote stad.  
De laatste jaren is er in het ochtendprogramma een stukje bezinning over de achtergronden  
van druggebruik, dakloosheid, prostitutie, e.d. In de middagen kan men deelnemen aan  
bestaande projecten en in de avonden houden de deelnemers zelf open huis.  
Wie niet bekend is met de 'scène', de groep gebruikers en daklozen, ervaart zeker de eerste  
10 dagen van deze weken als een schok.....

Aan het begin van de kerkdienst worden nieuwtjes uitgewisseld.

Dik was spoorloos, maar is gevonden en opgenomen op een gesloten afdeling.

Annet zit in Vogelenzang. Het gaat niet goed met haar.

15 Hans zit in het HvB (Huis van Bewaring) van Lelystad. Helaas werd het bezoek niet  
toegelaten.

Roelof zit in Schutterswijk.

We zijn bij elkaar in de crypte in de Barndesteeg, een kapel met een gewelfd plafond. Iedere  
week is hier een dienst voor gebruikers en daklozen.

20 De sfeer is ongedwongen, af en toe chaotisch, maar soms ook ernstig.

De voorganger Greta Huis leest de gelijkenis van het mosterdzaadje en geeft als uitleg dat  
door geloof mensen perspectief krijgen in een hard en moeilijk bestaan.

Er wordt een voorbeeld gegeven over mensen met aids in Cuba.

"Hoe kom je daar nu bij", onderbreekt een crypteganger. "Jij weet niet waar je over praat!"

25 Greta brengt het gesprek op haar eerste vraag: wat voor groeimogelijkheden zie je in je  
eigen leven?

Iemand zegt dat gedwongen afkicken zinloos is. "Je zit zo weer onder de dope."

"Ik vind het onzin dat jij spreekt over 'de scène'", zegt een ander tegen de gespreksleider.

"Politie, maatschappelijk werkers, ook het Leger des Heils, ze willen allemaal carrière

30 maken over de hoofden van de minderheden heen".

"De bevolking slaapt. De hele justitie is zo corrupt als wat en dan zijn het ineens de  
illegalen en de junkies.

Politici durven niet echt de dingen aan te pakken".

"Maar", zegt de gespreksleider, "wat zie je voor jezelf voor groeimogelijkheden?"

35 "De wereld is zo verloederd, daardoor kom je aan jezelf niet toe."

"Daar moet je schijt aan hebben", zegt een ander.

"Luister eens, ik heb van mijn 13e tot mijn 18e gestript in een bar, ja? Ik ben een ex-  
gebruiker. Maar je merkt afwijzing. Mensen zijn bang voor je, je komt er niet tussen."

De gespreksleider stelt voor over de tweede vraag te spreken.

40 Welke rol speelt God in de groeimogelijkheden die jij ziet voor je leven?

Ook nu weer is het moeilijk de lijn in het gesprek vast te houden.

Iemand zegt dat hij geraakt werd door een televisieprogramma, waarin een vrouw over haar  
geloof sprak. "Als je zo in de misère zit, dan is er toch iets".

Een ander zegt: "de Bijbel is tegenstrijdig".

45 Het meest indrukwekkend in de dienst was het gebed aan het slot. Alle namen worden kort  
genoemd. Voor mijn gevoel doet iedereen mee.

Later in de week vertelt Greta dat het in haar werk heel moeilijk is om iets op te bouwen. Toch bestaat er een grote behoefte aan. Ze bidt vaak met de mensen. Geloof is voor velen  
50 het laatste houvast. Mensen hebben veel problemen tegelijk. Er zijn veel sterfgevallen...

### **de hongerigen te eten geven**

In het oude schoolgebouw in de Egelantiersstraat heerst een sfeer van soberheid en eenvoud. We zijn te gast bij de Missionairies of Charity, de orde van Moeder Teresa. Als  
55 we binnen komen zijn ze nog bezig met hun gebed.

Iedere dag ontvangen hier ongeveer 80 mensen een gratis warme maaltijd. Als ze willen mogen ze een paar boterhammen smeren voor mee naar huis.

Op de wand van de eetruimte staat in het engels het Onze Vader geschreven, daaronder het Weest gegroet en daaronder het Klein gloria.

60 De maaltijd begint met een bijbellezing. Daarna volgt het gebed, dat op de muur te lezen is. Alles verloopt geordend en als iemand moeilijkheden veroorzaakt gaan de zusters er naar toe. Er is niemand die hen tegenspreekt.

Aan een zuster van in de dertig vraag ik onder het boenen hoe ze er toe gekomen is in te treden. "The Holy Spirit", zegt ze.

65 De zuster-overste vertelt dat ze een late roeping heeft gehad. Daarvoor heeft ze altijd bij een bank gewerkt.

Je krijgt geen preek van haar, maar ervaart een geest van overgave en dienstbaarheid.

Aan de muur hangt een tekst van moeder Teresa:

*De vrucht van stilte is gebed*

70 *de vrucht van gebed is verdieping in het geloof*

*de vrucht van geloof is liefde*

*de vrucht van liefde is dienstbaarheid*

*de vrucht van dienstbaarheid is vrede*

Als je hier bent krijg je de neiging: ik laat alles achter me en ik sluit me aan. Mijn leven is  
75 interessanter als dat van de zusters, maar is het waardevoller?

### **prostitutie**

Die middag bezochten we de door de gemeente ingestelde tippelzone op een achterafplekje bij station Sloterdijk. De tippelzone is open van 9 uur 's avonds tot 6 uur 's ochtends. Het  
80 hele terrein is omgeven door een groot hek.

Op het terrein staan 'bushokjes', waar de vrouwen opgepikt worden. De 'afwerkplek' waar het allemaal moet gebeuren, roept gevoelens van weerzin op: op een groot parkeerterrein met schotten kunnen de mannen het in de auto met de vrouwen doen.

Midden op het terrein staat het Mirjamhuis, opgericht door twee katholieke zusters. Hier  
85 kunnen de vrouwen even op adem komen. De laatste jaren zijn er vele vrouwen uit Latijns Amerika gekomen in de zone. Er is veel controle door de politie en dat geeft toch een gevoel van veiligheid. Er is ook een spreekuur met de politie.

Op het prikbord van het Mirjamhuis zijn kaartjes met wel erg sinistere teksten van klachten over klanten:

90 *In het begin was de man aardig.*

*Dwong om helemaal naakt te zijn en de man zeer diep te x.*

*..... Speelt meester, geeft bevelen, wordt kwader en begon te slaan op S. gezicht.*

*S. heeft de deur met haar voet open gemaakt en is half eruit gevallen met een paar spullen, helemaal naakt.*

*Deze man rijdt regelmatig op de zone en heeft vaker voor problemen gezorgd.  
Tijdens het afwerken knijpt hij je keel dicht en wordt aggressief.  
Meestal na drieën als politie weg is op de zône.*

- 100 Truus den Hartig, van de Vereniging tot Heil des Volks, werkt vooral onder raamprostitués:  
"zeer velen zijn illegaal en hebben geen enkel recht. Soms zijn ze door vrouwenhandelaars  
misleid en met andere voorwendselen hier gehaald. De vrouwen staan onder grote druk. Pas  
na f 400,- kunnen ze voor zichzelf wat over houden. Als ze ziek zijn moeten ze gewoon  
door werken. Als ze mishandeld worden, durven ze het niet aan te geven. Het maakt grote  
105 indruk als prostitués vermoord worden. Dat is dit jaar al 7 keer gebeurd. Vaak worden wij  
er bij geroepen. Ook als ouders hun kinderen zoeken."  
Door het direkt leggen van contacten krijgt men een vertrouwenspositie. Sommigen grijpen  
deze mogelijkheid aan om een nieuw leven te beginnen. "Het is een wonder als je ziet hoe  
het mensen met grote problemen toch lukt om een ander bestaan op te bouwen."

110

### **belangenvereniging van gebruikers**

We komen in een rommelig pand, om een vergadering bij te wonen van de  
belangenvereniging van Druggebruikers. Een opmerkelijk gezelschap, dat bij nader inzien  
vooral in stand gehouden wordt door niet-gebruikers en waarachtig zelfs subsidie krijgt!

- 115 Er wordt gesproken over post-adressen voor daklozen, het opjaagbeleid van de politie,  
klachten over spuiters, enz.

Ondertussen gaat er een kaartje rond voor Joris die helemaal in Leeuwarden in 'hotel HvB'  
zit.

- 120 Naast mij een dame met een duidelijk te korte rok, die met haar benen draait. Uit haar  
opgemaakte ogen spreekt teleurstelling en vertwijfeling. Onder de vergadering doet ze ook  
nog haar blouse uit. Er is niemand die er aandacht aan schenkt.

Iemand vraagt omstandig of de sociale dienst het recht heeft om te korten op zijn uitkering  
en waarschuwt tegelijkertijd voor een dealer die volgens hem volstrekt onbetrouwbaar is.  
Er zijn veel vergaderingen die ik heb meegemaakt, maar deze zal ik niet snel vergeten!

125

### **zomeravondcafé**

In het gebouw van het Leger des Heils komen om half acht de eerste bezoekers. Een aantal  
komt bijna iedere avond.

- 130 Ibrahim vertelt mij dat hij kort geleden dakloos is geworden. Er volgt een onduidelijk  
verhaal over schulden en een salaris dat hij niet kreeg uitbetaald.  
Terloops vertelt hij dat hij in het Pieter Baan centrum is geweest. Als ik hem vraag waarom  
dan weet hij het niet. Hij zegt dat de dokters hem schizofreen hebben verklaard.  
Ibrahim heeft steun aan zijn geloof: "Als je slaapt dan worden de kwade geesten wakker."  
135 Dat moet je overdag verwerken. Als je bidt gaan de kwade geesten weg. In de Koran komen  
alle profeten voor Mozes, Boedha, Jezus, Mohammed. Ik ken de Koran bijna uit mijn  
hoofd."

- 140 Naast hem zit een man die hevig met zijn hoofd zit te schudden. Ik leg mijn hand tegen zijn  
schouder en vraag: "bent U gespannen dat U zo met uw hoofd schudt, of kunt U het niet  
helpen?"

Hij antwoordt: "geestesoorlog".  
Veel verder komt het gesprek niet.

145 Ik zie iemand om geld bietsen voor een kop koffie. Als hij bij een paar bot heeft gevangen loopt hij weg. Ik geef hem twee kwartjes voor een kop koffie. Daarna stalt hij koperen afrikaanse beelden uit op tafel.

"Hoe kom je daar aan", vraag ik.

"Gevonden voor een container bij het Centraal Station".

150 "Ik zou het bij de politie aangeven", zeg ik.

"Wat helpt dat? De politie doet er niets mee!"

Als ik beter naar hem kijk, valt mij een vlek op in zijn nek.

"Heb je een steenpuist gehad of zo?"

"Nee, daar ben ik in geschoten!"

155 "Geschoten?! Waar ging dat over?"

"Dat weet ik niet meer. Het was met een luchtpistool".

De volgende avond spreek ik met Arjan die ik nog ken uit mijn studententijd. Hij is in twintig jaar tijd niet veranderd.

160 Nog steeds ziet hij er zeer onverzorgd uit.

Hij legt moeilijk contacten en is blij als hij even met mij kan praten.

Hij heeft nooit drugs gebruikt, is niet dakloos, maar toch helemaal vastgelopen. Het is begonnen toen ze hem op de studentenflat apart gingen benaderen.

Voor zichzelf opkomen kan hij niet zo goed.

165 Lispelend zegt hij: "laatst pakte de politie mij, omdat ik een fiets aan het stelen was. Maar het was mijn eigen fiets. Ik kon alleen niet zo snel het slot open krijgen. Je zou eigenlijk een aankoopbon bij je moeten hebben, dat je kunt bewijzen dat het je eigen fiets is".

Arjan mag niet meer op zijn plaatselijke bibliotheek komen. Ook wordt hij geweigerd als hij mee wil doen aan een cursus of als hij gewoon een café wil in stappen.

170 Hij is ook wel eens opgenomen geweest.

Hij heeft een spiegeltje in zijn binnenzak omdat hij onzeker is over zijn uiterlijk.

Het eerste wat ik van Marianne meemaakte was dat ze er van beschuldigd werd een tientje gepikt te hebben. Waarschijnlijk klopte dat wel. Ze werd uitgescholden en vernederd door  
175 haar vriend.

Op vrijdagavond vertelt ze over haar leven.

Er wordt onder daklozen veel gescholden op instanties, soms is er onderling ruzie. Maar dit gesprek is anders.

Marianne is geroerd over alles wat ze is kwijtgeraakt.

180 Haar twee kinderen durft ze niet meer te zien. "Zoals ik nu ben, kan ik dat niet verdragen".

Haar vriend zit erbij en heeft een zoon, maar wil daar niet over praten.

Marianne vertelt dat ze iedere dag dankt en bidt tot Jezus en Boedha. Ze slaapt buiten of op stoelen binnen. Haar caravan is ze kwijt geraakt.

185 Om half tien gaan we sluiten. We stapelen de stoelen en dweilen de vloer. De deur gaat op slot en we lopen door een steeg. Ik schrik, omdat ik haar daar zie, ineengedoken, als een vuilniszak aan de kant van de weg.

Even hebben twee werelden elkaar ontmoet, daarna zijn ze weer van elkaar gescheiden.

In mijn hart stijgen woorden omhoog:

190 Ik bid U voor Arjan,  
ik bid U voor Ibrahim, voor Marianne,  
ik bid U voor die man die zo wild met zijn hoofd schudt.  
Heer ontferm U

ds. Jart Voortman

195